

Vakuutuksen rooli taidekokoelman jatkuvuuden varmistajana

17.11.2025

Kuopio

**”Mutta olipa niin tai näin, liika
varautuminen ei ole koskaan pahasta”**

Michel de Montaigne esseessä ”Harjoituksesta”, 1580-luvulta

Esityksen näkökulmia

Taide, teos, ja vastaavat sanat esityksessä viittaavat yleisemmin kaikkiin huolehdittaviin ja esiteltäviin teoksiin, artefakteihin jne.

Pyrkimyksenä käyttää yleiskieltä

Yleisen tason esitys esinevakuutuksen roolista taiteen säilyttäjien ja esittäjien toiminnan jatkuvuuden parantamiseksi

Miten vakuuttaja ajattelee

Kysymyksiä ja kommentteja saa esittää

Käsiteltävät aiheet

- Vakuutus jatkuvuuden turvaajana
- Vahinkojen ennaltaehkäisy on varautumista
- Vakuutukset ovat erilaisia...
- Teosten arvottaminen ja lainaaminen
- Vakuutuksenottajan velvollisuudet
- Vahinkoesimerkkejä

Mikä on Taidevakuutus?

”Fine Art Insurance” on erittäin laaja vakuutus, jolla voidaan vakuuttaa esim. taidetta, antiikkia, arvosoittimia, koruja, kelloja, arkistoja, viini- ja klassikkoautokokoelmia jne.

Nämä ovat vakuuttamisen näkökulmasta samantyyppisiä riskejä.

Vakuutusehdot ovat erittäin kattavat ja suunniteltu taiteen vakuuttamiseen.

Vahinkojen ennaltaehkäisy on varautumista

- Toimintaa ja jatkuvuutta uhkaavia riskejä voi poistaa, vähentää tai siirtää
- Varautumalla pyritään vähentämään tapahtuvia vahinkoja, pienentämään tapahtuvien vahinkojen kustannuksia/suuruutta ja mahdollistamaan nopea toipuminen vahingon jälkeen
- Siirtäminen tapahtuu sopimuksilla (esim. kuljetus-, laina- tai deponointisopimukset) ja vakuuttamalla
- Kaikkien toimien jälkeen riskejä jää kuitenkin vielä omalle vastuullekin

Vakuutus turvaa jatkuvuuden...

- Vakuutuksen tarkoitus on luoda vakuutuksenottajalle taloudelliset edellytykset jatkaa toimintaa mahdollisimman normaalisti suurenkin vahingon jälkeen
- Pienen vahingon kohdalla vakuutus auttaa esim. pitämään hyvät suhteet teosten lainaajiin
- Vakuutus ei voi korvata kulttuuriarvoa tai tunnearvoa, ainoastaan rahallista arvoa
- Vakuuttajan suojeleohjeet ja esim. FA:n ja SPEKin ohjeet sekä riskienhallintatoimet ja niiden noudattaminen auttavat vakuutuksenottajaa toimimaan niin, että vahinkoja sattuu vähemmän ja ne ovat pienempiä
- Laaja vakuutus turvaa jatkuvuuden hyvin, suppea ei turvaa
- **Suppeaa vakuutusta tulkitaan vakuuttajan hyväksi, laajaa vakuutusta tulkitaan vakuutuksenottajan hyväksi**

...Vakuutus turvaa jatkuvuuden

- Vakuutus on rahoitustyökalu. Vakuutuskorvaus on tarkoitus käyttää vahingoittuneen omaisuuden korjaamiseen, ei muihin tarkoituksiin
- Kunnilla on joskus käytössä rahasto tms, josta sattuneet vahingot voidaan korvata → määrärahan osoittaminen alkuperäiselle vahingonkäräjälle (esim. museo) edellyttää poliittista päätöksentekoa
- Omavastuun määrä pitää kaikissa tapauksissa saada rahoitettua muualta kuin vakuutuksesta
- Jatkuvuuden kannalta on myös tärkeää, millaisia ovat laina- ja deponointisopimusten sisällöt ja esim. kiinteistöjen huoltamisen ja korjaamisen käytännöt. Ja että vakuutusehdot vastaavat niitä.
- Jatkuvuuden takaamiseksi pitää myös olla jatkuvuussuunnitelma ja häiriötilanteita on harjoiteltava

**Onnistunut varautuminen on yhdistelmä
arkijärkeä ja hyviä toimintatapoja**

**Vakuutukset eivät
ole keskenään
samanlaisia...**

Vakuutukset ovat erilaisia...

- Taidetta suojataan pääosin esinevakuutuksella, osittain myös vastuuvakuutuksella
- Vakuutuksissa on suuria eroja: On suppeita ja laajoja vakuutuksia
- Suppeassa enemmän vaatimuksia vakuutuksenottajalle, laajimmissa vain vähän
- Konservoinnin kohteena oleva objekti: esinevakuutus ei kata itse konservoinnin virheitä
- Vakuutuksen omavastuut vaihtelevat nollasta satoihin tuhansiin
- Kaikilla museoilla (tai säätiöillä, yksityisillä jne.) ei ole vakuutusta lainkaan. Esim. varastetusta taiteesta vain n. puolet on vakuutettu

Suppea ja laaja vakuutus, tunnusmerkit

SUPPEA (named perils)

- Vakuutusehdoissa luetellaan, mitä vakuutus kattaa (vakuutusturva ”palon, vuodon, murron”, jne. varalta)
- Vain luetellut riskit on vakuutettu, muita ilmiöitä ei ole vakuutettu, eikä niitä luetella/mainita vakuutuksessa mitenkään
- On suppeita ja vielä suppeampia vakuutuksia.
- Vahinkotilanteessa epäselvät tilanteet yleensä tulkitaan vakuutusyhtiön hyväksi
- Nimellishinnaltaan usein edullisempi, koska vakuutus ei korvaa niin laajasti
- Oletuksena, että teoksen arvo alenee iän myötä (esim. saarnastuoli kirkossa?)
- Arvon alentumista vahingon seurauksena ei korvata

LAAJA (all risks)

- Vakuutusehdoissa luetellaan mitä vakuutus ei kata, kaikki muu katetaan
- On laajoja (All risks) ja vielä laajempia (Fine art insurance) vakuutuksia
- Vahinkotilanteessa epäselvät tilanteet tulkitaan vakuutuksenottajan eduksi
- Nimellishinnaltaan joskus kalliimpi, koska korvausala on paljon laajempi.
- Arvo on käypä arvo, arvo ei automaattisesti alene iän myötä. Arvonalennus korvataan.

Suppea vakuutus

Suppea vakuutus olettaa, että esineillä on käyttöikä ja esineen arvo vähenee iän myötä

→ Suppea vakuutus ei sovellu taiteen vakuuttamiseen

Vakuutusyhtiön vaatimuksia...

- Vakuutusyhtiön vaatimukset tulevat laeista (esim. Vakuutusopimuslaki) ja määräyksistä sekä vakuutusehdoista ja mahdollisista suojeleluohjeista (joissa on eroja)
- **Huolellisuusvaatimus:** Vakuutuksenottajan tulee suojella vakuutuksen kohdetta ja pyrkiä estämään vahingon ja lisävahingon syntymisen kohtuulliseksi katsotulla tavalla
- Vakuutuksenottajan pitää ilmoittaa sattuneesta vahingosta vakuuttajalle heti
- **HUOM!** Kuljetuksessa sattuneet vahingot ovat kuljetusliikkeen vastuulla 14 vrk kuljetuksen päättymisestä, korvaus kilohinnan mukaan, jos muuta ei sovittu → **kuntotarkastus on tehtävä heti kuljetuksen päätyttyä**

...vakuutusyhtiön vaatimuksia

- Palo- ja murtosuojaus: Finanssiala ry:n ja SPEKin sivuilla on tarkkoja ohjeita esim. murto- ja palosuojaukseen
- Kun museossa tehdään korjaus- tai laajennustöitä, on samalla syytä katsoa ajankohtaiset suojausvaatimukset
- Kattotyöt ovat suuri paloriski, omavastuukin saattaa tulitöiden aikana olla korkeampi
- Teosten kuntotarkastukset ja niiden dokumentointi ovat lainatilanteissa erittäin tärkeitä
- Teosten turvallinen säilytys ja pakkaaminen ennen kuljetusta on tärkeää
- Ammattimaisten taidekuljetusliikkeiden käyttö on suotavaa

Teosten arvottaminen

- Voiko tunnearvoa hinnoitella? Miten suhtautua lainaajan omaan arvonnäilytykseen?
- Materiaalinen teos, immateriaalinen teos?
- "Made on site" teokset, joita ei ole tarkoitus säilyttää näyttelyn jälkeen sellaisenaan, mikä on vakuutusarvo?
- Yliarvottaminen/aliarvottaminen?
- **Rahanpesulainsäädäntö ja vakuutuslainsäädäntö kieltävät vakuuttajaa maksamasta vahingonkorvausta, joka on teoksen arvoa suurempi**

Teosten lainaaminen

- Lainasopimuksen teksti on tärkeä
- ”Naulasta naulaan” ei ole riittävä määre lainasopimuksessa. Se kuvaa vain vastuun ajallista kestoa, ei vakuutuksen sisältöä
- Lainaaja voi lainasopimuksessa edellyttää tiettyä vakuutuksen laajuutta (Esim. ”Fine Art Insurance Policy” tai vähintään ”All risks -vakuutus”). Jos ei edellytä, on heikoilla vahingon sattuessa
- Vakuutustodistus kertoo miten lainaksi ottaja on teoksen vakuuttanut. Siksi teosta ulos lainatessa se pitäisi aina pyytää

Vahinkojen piirteitä

- Vahingot tapahtuvat yllättäen, mutta yleensä niihin olisi voinut varautua
- Yleensä vahinkotilanteessa useampi asia on mennyt pieneen samaan aikaan
- Vahingot aiheuttavat enemmän kuluja ja jälkihoitoa kuin kuvittelisi
- Pienestäkin tulipalosta voi tulla iso savuvahinko
- N. 60% taidevahingoista tapahtuu kuljetuksen yhteydessä
- Salivalvonta ja ulkoteosten kameravalvonta tärkeää

Vahinkoesimerkkejä

Vandalismi: Lönnrotin patsas Helsingissä

17.11.2025

Vandalismi/varkaus: Ulkotiloissa olevat veistokset

- Arvokkaat patsaat leikattiin pieniksi palasiksi pienen romurahan toivossa – poliisi: ”Tyhmän rikoksen ylistyslaulu”
 - Sisä-Suomen poliisi on tutkinut patsasvarkauksia Lappeenrannassa ja Tampereella. Kahta miestä epäillään **kulttuurihistoriallisten patsaiden tuhoamisesta.**
 - Lauri Viidan Pispalanharjulla oli yksi rikotuista ja varastetuista patsaista. Kuva: Marko Melto / Yle
- 23.10.2023 14:01 • Päivitetty 23.10.2023 15:11
- Poliisi epäilee kahta suomalaista miestä Tampereen ja Lappeenrannan patsasvarkauksista. Poliisi on yhteistyössä muiden poliisilaitosten kanssa tehnyt kiinniottoja Turussa ja Oulussa. Eri metallinostoliikkeet ympäri Suomen ovat auttaneet tutkinnassa.

Tulipalo, taidevarasto (Momart 2004)

- Taidevarastot ovat iso riskikeskittymä
- Taidevarastossa olevan taiteen rahallinen arvo voi vaihdella paljonkin ja varastossa voi olla monien omistajien taidetta
- Samassa rakennuksessa voi olla muutakin toimintaa, jota varaston omistaja tai vuokraaja ei voi kontrolloida
- Palohälyttimet, sprinklaus?

Rio de Janeiro

**National Museum of Brazil, tulipalo 2.9.2018,
avattiin uudelleen 1.7.2025**

National Museum of Brazil, Rio de Janeiro

National Museum of Brazil, 2.9.2018

(Museu Nacional-UFRJ). Reuters/Ricardo Moraes

National Museum of Brazil 2.9.2018

- Palo lähti ylikuumentuneesta ilmastointilaitteesta
- Kahdessa tunnissa palon alkamisesta 122-huoneinen museo ja sen 18 miljoonaa artefaktia oli tuhoutunut (85% kokoelmasta, 15% oli varastoituna toisaalla)
- Museo oli valtiollinen, mutta alirahoitettu. Riskienhallinnasta ei oltu huolehdittu vuosiin kunnolla
- Palotarkastajat olivat huomauttaneet kohonneesta riskistä jo v. 2004 ja toistuvasti sen jälkeen
- Palon jälkeen museo on rakennettu suuremmaksi, avattiin kesällä 2025

Uudelleenrakennus käynnissä

Photo: Felipe Cohen. Courtesy Museu Nacional-UFRJ.

Fire Extinguished at Stockholm's Royal Academy of Fine Arts

Published: Sat 7 Jun 2025 15:48 CEST

9.59

4G

HELSINGIN SANOMAT

KS

taloudellisesti myyvä kausi.

7.11. 16:32

Ranska | ABC: Louvren valvontakameroiden salasana oli "Louvre", kertoo työntekijä

Museon turvatoimien riittävyyttä on
lyseenalaistettu varkauden jälkeen.

7.11. 18:50

Etusivu

Uusimmat

Kuuntele

Lehdet

Löydä

17.11.2025

PetriSuni
Consulting

Muita viime vuosien taidevahinkoja

Pariisiin Notre Dame kirkon palo 15.4.2019 (osittain vakuutettu)

Stop Oil

Patsasvarkaudet Suomessa ja Pohjoismaissa lisääntyneet (syynä arvometallit), mm. Tampere/Kuopio/Lappeenranta

Louvren koruvarkaus 2025

”Lintu näyttelysalissa”

Tulipaloja, vesivahinkoja, rikkoutumisia (usein siirrettäessä teosta) jne.

Vahingon arviointi

- Arvonmenetyksen korvaaminen osavahingoissa?
- Käypä arvo vai hankinta-arvo – ikävähennykset
- Nykytaide/ vanha taide: vanha taide usein helpommin korjattavissa, nykytaiteen korjaaminen voi olla vaikeampaa
- Kuka/mikä aiheutti vahingon? Jokainen vastaa tekemisistään, eli vahingon tekijä/aiheuttaja on vastuussa vahingosta.
- Ystävistä entisiä ystäviä?

Lisäperehtymiseen

- Gerd Gigerenzer: Riskitietoisuus. Kuinka hyviä päätöksiä tehdään
- Volter Kilpi: Alastalon salissa
- P.G.Wodehouse: Much obliged, Jeeves (tai mikä tahansa muu Wodehouse)

Kiitos!

Petri Suni Consulting Oy
Fredrikinkatu 33
00120 Helsinki
tel. +358-40-501 4240
petri.suni@psconsulting.fi

Brookfield

UNDERWRITING